

בע"ה
גבורה, שכבה בוגרת
שיעור 3, בפתח, רק בגלל הרוח
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

3. רק בגלל הרוח

בפתח
שכבה בוגרת

רציונאל:

הנדבך הראשון אותו הנחנו בלימוד אודות הגבורה, היה בירור משמעות המושג גבורה. גבורה היא התגברות של החלקים הנאצלים באדם על החלקים הנמוכים בו. למדנו על גיבורים שונים ובררנו על מה גיבורים אלו התגברו. הנדבך השני שברצוננו להניח הוא הזדהות רגשית וחויייתית עם גיבורים. ביחידה זו בחרנו בדמותה של אינגואדי, ילדה גיבורה הצועדת מאתיופיה לכיוון ישראל. התלאות והקשיים שפוקדים אותה לא מרפים את רוחה והיא מתגברת על הקשיים למען הערך הנשגב של החיים בארץ. נלמד ונזדהה עם גבורתה של הילדה ובני משפחתה.

המטרות:

- התלמידים יזדהו עם דמות הגיבורה שבסיפור.
- התלמידים יזהו בסביבתם המוכרת מעשי גבורה.

מבנה השיעור:

- פתיחה: מדרש תמונה (זוגות)
- שלב א': סיפור עלייתה של אינגואדי (מליאה)
- חלק ב': הרכבת ציור (עבודה אישית)
- סיכום: ניתוח שיר (מליאה)

ההכנות הנדרשות:

- יש להביא לכיתה מפה של ארץ-ישראל וצפון אפריקה.
- יש לצלם ולגזור את התמונות מנספח 1 כך שלכל שני תלמידים תהיה תמונה אחת.
- יש לצלם את משימת היצירה (נספח 2) כמספר תלמידי הכיתה.
- יש להביא לכיתה דפים חלקים וצבעים לציור.
- יש לצלם את מילות השיר "המסע לארץ ישראל" (נספח 3) כמספר תלמידי הכיתה.
- יש להביא לכיתה מחשב עם רמקולים וחיבור לאינטרנט לצורך השמעת שיר.

מהלך השיעור:

פתיחה: מדרש תמונה (זוגות)

- נחלק לכל זוג תלמידים תמונה אחת מנספח 1.
- נבקש מהתלמידים להעריך:
 - מתי תמונה זו צולמה?
 - מה רואים בתמונה?

בע"ה
גבורה, שכבה בוגרת
שיעור 3, בפתח, רק בגלל הרוח
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

- מהיכן האנשים הללו הולכים ולהיכן?
- נבקש מכל זוג תלמידים לבחור דמות אחת מתוך התמונה ולתאר:
 - על מה הדמות חושבת?
 - מה היא מרגישה?
- נבקש מהתלמידים לתאר בקצרה את שראו בתמונות.
- נספר¹ כי יהודי אתיופיה גלו מארץ ישראל לאחר חורבן בית המקדש הראשון וחיו באתיופיה למעלה מאלפיים שנה. בשנות השמונים, ה'תש"מ, החלה עלייה של יהודי אתיופיה שכספו וחלמו על ציון במשך דורות. שיאי העלייה היו ב"מבצע משה" ו"מבצע שלמה". היהודים יצאו מהכפרים שלהם והלכו במדבר ימים, שבועות ואף חודשים. הם הבריחו את הגבול לסודן ומשם הוטסו לארץ (נראה לתלמידים במפה את אתיופיה, סודן וישראל). בדרכם לארץ-ישראל מתו 4,000 יהודים. אנו נלמד על ילדה אחת שעלתה ארצה במבצע משה.

שלב א' - סיפור עלייתה של אינגואדי (מליאה)

אינגואדי גדלה בכפר קטן באתיופיה. היא רעתה צאן, שאבה מים מהנחל וחייה חיים שלווים עם בני משפחתה. ערב אחד שמעה אינגואדי את אביה ואמה מסתודדים. הם דיברו על כך שצריך למכור את הצאן והבקר, למכור את כל כלי הבית והרהיטים ולהתכונן... אינגואדי לא ידעה: למה להתכונן? ומדוע למכור את כל הרכוש? היא לא העזה לשאול את הוריה...

יום אחד אימה סיפרה לה שעליהם להתכונן למסע ארוך, מסע לירושלים. אינגואדי שמחה ופצחה בשיר. הרי ירושלים היא היפה והקדושה בעולם, שם נמצא בית המקדש, שם הכול מזהב. אמה הסבירה שעליהם לשמור את דבר המסע בסוד מכיוון שהחיילים האתיופיים משליכים לבית הכלא כל מי שרוצה לעזוב את אתיופיה.

"אימא, איך נגיע לירושלים?" שאלה אינגואדי.

"נצעד ברגל ימים רבים", הסבירה אימא. "נלך בלילות כדי שהחיילים לא יתפסו אותנו וה' יהא בעזרנו".

למרות הסכנות, אינגואדי, אמה, אביה וחמשת אחיה יצאו לדרך. הם עזבו הכול והתחילו ללכת בלילות ולהתחבא ביום. אינגואדי הייתה בת עשר בראשית המסע. משפחתה הצטרפה לשיירת יהודים וכולם יצאו לדרך בעקבות החלום. הדרך הייתה מאוד מסוכנת, בדרך ארבו לעולים שודדים, מחלות וסכנה שיתפסו על-ידי הצבא האתיופי ויושלכו לכלא.

אינגואדי מספרת:

"בלילה היינו צועדים למרחקים עצומים בשיירה הכוללת תינוקות, זקנים וילדים. עזרתי לאימי ולאחי הקטנים. ניסיתי לסחוב את שק האוכל על גבי ולהקל במעט את המשא מאבי. היה קשה ללכת בין הרים וגאיות, לשמוע את הזאבים והתנים מייללים ולהמשיך לצעוד גם כשעייפתי וגם כשהשרירים כבר תפוסים... הדרך הייתה קשה ביותר, חלק מהאנשים לא עמדו בתלאות המסע ומתו בדרך. ברגעים הקשים חשבתי על ארץ ישראל, ארץ שכולה יהודים, ארץ אבותינו – אספתי כוחות, התגברתי על הקשיים והמשכתי לצעוד. המשאלה להגשים את החלום ולעלות לירושלים

¹ להעשרה למורה ניתן לקרא את נספח 3 המרחיב את היריעה אודות עליית יהודי אתיופיה.

נתנה לי את הכוח להמשיך במסע .

מורה הדרך שהוביל אותנו בדרכנו מאתיופיה לסודן הודיע שהוא רוכב הלאה לבדוק שאין חיילים אתיופיים בדרך ושהוא ישוב במשך היום. הוא הורה לנו להישאר במקום שהיה מוסתר בחורש בין הרים. היום חלף, הגיע הערב, ואין כל סימן למורה הדרך. ישבנו דוממים ודרכים בחשיכה ההולכת ומתעבה, כשסביבנו חיות בר מייללות. עופות לילה חגו מעלינו בצווחות חדות. מפעם לפעם קפצתי ממקומי בבהלה אך חזרתי לשבת. "חבל שאסור להדליק מדורה", אמר אבי. לפתע אחותי לחשה "ראיתי חיה שנראית כמו כלב. אני חושבת שזה היה זאב". לשמע דבריה התהדקו אצבעותי סביב המקל שהחזקתי בידי. "לא אחותי, זאבים באים תמיד בלהקות", ניסיתי להרגיעה. התפללתי לה' שייתן לנו כוח לעמוד בכל התלאות והסכנות ולהגיע כולנו שלמים ובריאים לציון.

השחר עלה. מורה הדרך חזר ואמר שאין חיילים בדרך ונוכל להמשיך לצעוד. אכלתי מעט מהאינג'ירה (פיתה) שאימא הכינה. האוכל כמעט ואזל מתרמילינו. את הפיתה שאימא נתנה לי בצעתי ונתתי לאימא: "אימא, את מניקה את קסהון התינוק, עדיף שאת תאכלי", כך אמרתי בדמעות. המשכנו לצעוד. הרעב הציק. שמענו שודדים מתקרבים אל השיירה. כולנו התחבאנו מאחורי סלעים ובנקיקי הסלע. למרבה המזל השודדים לא הבחינו בטביעות הרגליים שלנו וכך שיירתנו ניצלה משוד.

"לאחר שלושה חודשים וחצי של סיוט בהם ראינו כיצד קוברים על אם הדרך את אלו שגוועו ברעב בדרך, הצלחתי להגיע לישראל. רזה וחלשה אבל מאושרת שהגשמת את החלום הגדול להגיע לישראל. כיום אני גרה בעיר בת-ים ויש לי משפחה גדולה ויפה".

• נערוך דיון בכיתה :

- האם אינגואדי גיבורה? נמקו (אינגואדי גיבורה משום שהיא התגברה על הקשיים למען הערך של חיים בארץ).
- על מה התגברה אינגואדי? (על העייפות, השרירים התפוסים, על הפחד והרעב...)
- מה נתן לה את הכוח להתגבר? (תקוותה להגיע ארצה, רצונה להיטיב לאמה ולאחיה)
- האם העולים שמתו בדרך היו גיבורים? (יש לציין ש-4,000 איש נקברו בדרך ולהדגיש לתלמידים שגיבורים לא תמיד מצליחים במשימתם ועם זאת הם גיבורים)

חלק ב' - הרכבת ציור (עבודה אישית)

- נחלק לכל תלמיד עותק ממשימת היצירה (נספח 2) ודף חלק.
- נסביר לתלמידים: בצד ימין של הדף מופיעים אירועים מתוך הסיפור. כל תלמיד בוחר אירוע אחד אותו הוא רוצה לצייר.
- בצדו השמאלי של הדף מופיעים חלקי ציור. על התלמיד לגזור את קטעי הציור שיכולים לשמש אותו ולהדביק אותם על הדף החלק, להוסיף רקע לציור ופרטים נוספים שמתארים את האירוע על פי דמיונו.
- נתלה את היצירות בכיתה ונאפשר לתלמידים להתבונן ביצירות.
- נכתוב על הלוח :

בע"ה
גבורה, שכבה בוגרת
שיעור 3, בפתח, רק בגלל הרוח
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

אתגבר מכיוון ש.....

אינני יכולה להמשיך...

- נבקש מהתלמידים ל"היכנס לנעליה" של אינגואדי ולהעלות סיבות לייאוש מחד ולגבורה מאידך.

סיכום: ניתוח שיר (מליאה)

- נחלק לתלמידים את מילות השיר "המסע לארץ ישראל" של שלמה גרוניך ולהקת שבא (נספח 3):

המסע לארץ ישראל

מילים: חיים אידיסיס

לחן: שלמה גרוניך

<p>פזמון: עוד מעט, עוד קצת, יתגשם החלום, עוד מעט נגיע לארץ ישראל. ד. בְּיָרַח דְּמוּתָהּ שֶׁל אִמִּי מִבִּיטָה בִּי; אִמָּא, אֵל תַּעֲלָמִי... לו הִיְתָה לְצַדִּי, הִיא הִיְתָה יְכוּלָה לְשַׁכְנֵעַ אוֹתָם שֶׁאֲנִי יְהוּדִי.</p> <p>פזמון: עוד מעט, עוד קצת, בְּקָרוֹב נִגְאֵל, לא נִפְסִיק לְלַכֵּת לְאַרְצָךְ יִשְׂרָאֵל.</p> <p>עוד מעט, עוד קצת, לְהָרִים עֵינַיִם, מֵאַמְצָא אַחֲרוֹן לְפָנַי יְרוּשָׁלַיִם.</p>	<p>א. הָיָרַח מִשְׁגִּיחַ מְעַל, עַל גְּבִי שֶׁקֶ הָאֶכֶל הַדָּל, הַמְדַבֵּר מִתְחַתִּי, אֵין סוּפוֹ לְפָנַיִם וְאִמִּי מִבְּטִיחָה לְאַחֵי הַקְּטָנִים:</p> <p>פזמון: עוד מעט, עוד קצת, לְהָרִים רַגְלַיִם, מֵאַמְצָא אַחֲרוֹן לְפָנַי יְרוּשָׁלַיִם.</p> <p>ב. אוֹר גֶּרַח, הַחֶזֶק מֵעֲמֻד, שֶׁקֶ הָאֶכֶל שֶׁלֵּנוּ אֲבָד, הַמְדַבֵּר לֹא נִגְמָר, יְלָלוֹת שֶׁל תַּנִּים וְאִמִּי מִרְגִיעָה אֶת אַחֵי הַקְּטָנִים:</p> <p>פזמון: עוד מעט, עוד קצת, בְּקָרוֹב נִגְאֵל, לא נִפְסִיק לְלַכֵּת לְאַרְצָךְ יִשְׂרָאֵל.</p> <p>ג. וּבִלְיָלָה תִּקְפוּ שׁוֹדְדִים בְּסַפְיוֹ, גַּם בְּחָרֵב תִּדְּהָ, בַּמְדַבֵּר דָּם אִמִּי, הָיָרַח עֲדִי וְאִנִּי מִבְּטִיחָה לְאַחֵי הַקְּטָנִים:</p>
--	---

בע"ה
גבורה, שכבה בוגרת
שיעור 3, בפתח, רק בגלל הרוח
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

- נשמיע לכיתה את השיר מתוך הופעה של "להקת שבא" ב"מגדלי היס התיכון":

<http://www.youtube.com/watch?v=4FjtD3mKrIE>

- נדון בכיתה:

- מה מתאר השיר?
- מה נותן למשורר את הכוח להמשיך?
- אלו תחושות השיר מעורר בכם?
- אלו כוחות נדרשו מהעולים?
- במה התבטאה גבורתם של העולים?

- ניתן משימה לבית:

גם בימינו ישנם גיבורים רבים: גיבורים בהגנה על הארץ, גיבורים בגידול משפחות ברוכות, גיבורים שמתמודדים עם מחלות וקשיים אחרים, עולים חדשים גיבורים ועוד. חפשו דמות גיבור בסביבתכם וכתבו, ציירו או מצאו כתבה בעיתון בנושא.

נספח 1: תצלומים

נספח 2: משימת יצירה

לפניכם מספר אירועים מתוך סיפורה של אינגואדי.
בחרו באחד מהאירועים הרשומים בצד ימין.
בצדו השמאלי של הדף מופיעים חלקי ציור, גזרו את חלקי הציור שמתאימים לאירוע שבחרתם, הוסיפו רקע לציור ופרטים נוספים על פי דמיונכם. *צבירה לחיפה*

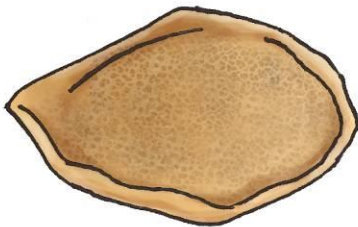
ההורים מסתודדים
ואינגואדי שומעת

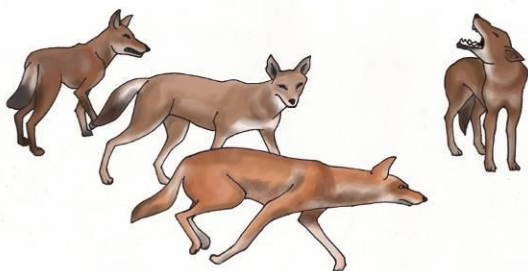
היציאה לדרך

צעידה לאור ירח

אינגואדי מחלקת
את הפיתה לאמה

המפגש עם הזאבים
בלילה